

A részesművelők betegségi segélyéről

B. S.-né termelőszövetkezeti tag férjével együtt családi művelésre területet váltott. A napokban a körzeti orvos keresésképtelen állományba vette. Amikor a térsz irodában megjelent és kérte a kiírás alapján a betegségi segély folyósítását, elutasították azzal, hogy részesművelőnek nem jár betegségi segély. Kéri, ismerjék az idevonatkozó rendelkezést és azt is, hogy a részesművelőnek jár-e betegségi segély vagy nem?

A termelőszövetkezeti törvény külön szabályozza a részesművelők jogait és kötelezettségeit. Így a 6/1967. (X. 24.) MEM. számú rendelet 145. paragrafus 2—3. bekezdése szerint: A családi művelésre meghatározott területet vállalt tag betegségi segélyre akkor jogosult, ha a vállalt terület megmunkálásáról a művelést közösen vállaló vagy vele együttműködő családtagok nem képesek gondoskodni. Mind az egyéni, mind a családi művelést vállaló tag köteles a termelőszövetkezeti vezetőségének haladéktalanul bejelenteni, ha betegsége miatt a vállalt területet tovább művelni nem képes, illetőleg annak megmunkálásáról a művelést közösen vállaló vagy vele együttműködő családtagok nem képesek gondoskodni.

A rendelkezés szerint tehát azok a családi művelők, akik a földterület megműveléséért kikötött munkadí-

jat, az év végén teljes mértékben megkapják, betegség esetén külön segélyre nem jogosultak. A rendelkezés szerint a betegségi segély a kieső jövedelem pótlására szolgál, s csak akkor folyósítható, ha a megbetegedett tagnak igazolt jövedelemkiesése van. A családi művelők esetében ez az eset általában nem fordulhat elő. A termelőszövetkezet a földterületet a művelést vállalóknak rendszerint az egész év tartamára átadja megművelést végeztetve azzal, hogy a megállapodásban rögzített munkák elvégzéséért a termés bizonyos hányadát vagy annak pénzértékét fizeti munkadíj címén. Minthogy

éves megállapodásról van szó, a termelőszövetkezet ezt a munkadíjat az év végén, illetőleg a termés átadásakor elszámolja, illetve kifizeti.

Tehát ily módon a tagnak abból kifolyólag, hogy az év folyamán rövidebb-hosszabb ideig beteg volt, jövedelemkiesése nincs. A termelőszövetkezet által kifizetett munkadíjban a megbetegedés időtartamának díjazása is benne van, ezen felül külön segély elszámolása, ennek az időnek kétszeres díjazását jelentené. Kétszeres díjazásra pedig semmiféle jogszabály alapján nincs lehetőség.

Dr. V. M.

Napszemüveg mellé figyelmeztető címke

Intézkedés követte a vásárlók panasztát

A Csongrád megyei Tanács a vásárlók panaszai alapján megállapította, hogy a kisiparosok készítményeként forgalomba kerültek olyan napszemüvegek, amelyeknek javítását az OFOTÉRT nem vállalja. E konkrét eset kapcsán a Kereskedelmi Minőségellenőrző Intézet felhívta a kereskedelmi hálózatot, hogy csak a vevők megfelelő tájékoztatásával hozza forgalomba azokat a napszem-

üvegeket, amelyeknél a vásárlók később javítási igényt léphetnek fel — ilyenek többek között a fémkeretes napszemüvegek —, s az OFOTÉRT a javítást nem vállalja.

A kereskedelem az ilyen szemüvegek további beszerzésénél gondoskodjon arról, hogy a javításról figyelmeztető címkét mellékeljenek a kérdéses szemüvegekhez.

Miért nem fizet a vállalat?

A fizetési fegyelem lazaságai, a késedelmes fizetések nagy száma arra utal, hogy a vállalati gazdálkodásban az önállóság és a felelősség nehezen talál egymásra. A pénzügyi önállóság már adva van s ez azt jelenti, hogy a vállalatok döntenek saját pénzügyi felhasználásáról. Ezzel összhangban a vállalatok az egymásnak történő fizetés módját is önállóan választják meg, azzal a korlátozással, hogy 30 napnál hosszabb fizetési határidőben nem állapodhatnak meg. A pénzügyi önállóságnak az is lényeges kritériuma, hogy a bank általában csak a vállalat hozzájárulása alapján fizeti ki az eladói követelését.

A bankszámla feletti rendelkezési jog deklarálásának az volt a nem is titkolt célja, hogy erősítsük a vevő vállalatok pozícióját az eladók szemében. A gazdasági döntőbizottságok elé került jogvitás ügyek azt bizonyítják, hogy a szerződéses kapcsolatok alakulásában még mindig túlbizonyra a szállító az erősebb fél, ugyanakkor a vevővállalatok igen gyakran visszaélnek a bankszámla feletti rendelkezési jogokkal, s pénzügyi kötelezettségeiket késedelmesen teljesítik.

I.

A fizetési fegyelem az utóbbi években szembetűnő módon romlott. Az esedékes időpontjában ki nem egyenlített követelések behajtását célzó perenkívüli eljárást 1969-ben vezették be. 1970-ben a vállalatok mintegy 70 000 esetben, s összesen mintegy 9 milliárd forint értékben kérték a gazdasági döntőbizottságoktól fizetési meghagyás kibocsátását, mert adósaik nem fizettek. Az elmúlt évben a fizetési meghagyásügyek száma már jóval meghaladta a 100 000-et, s az esedékes időpontban nem teljesített kötelezettségek összege pedig a 20 milliárd forintot. A tisztánlátás érdekében néhány kiegészítő adata is hivatkozni kell. A vállalatok közötti áruforgalom, a termelési kapcsolatok mennyisége több száz milliárd forint értékű, csupán az ipari termékek vállalati kapcsolatokban megtestesülő forgalma 400 milliárd forintot tekinthet. Ezekhez az adatokhoz kell viszonyítanunk a fizetési fe-

gyelem 20 milliárd forintos nagyságrendű lazaságát.

2.

A fizetési fegyelem megbomlásának, majd romlásának alapvető okai egyértelműen a vállalati gazdálkodás területén találhatók meg. A vállalatok saját pénzeszközei és az igénybevehető hitelek általában elegendőek a zökkenőmentes gazdálkodás finanszírozásához. Ha azonban annak bármelyik fázisában — készletezés, termelés, értékesítés, beruházás — zavarok támadnak, felborul a vállalat pénzgazdálkodásának egyensúlya, a bevételek és a kiadások összhangja. Ez természetesen csak átmeneti állapot, hisz a vállalatok túlnyomó többségének éves szinten nyeresége is van. A pénzgazdálkodás átmeneti nehézségeit azonban úgy hidalják át, hogy az előírt fizetési határidőket nem tartják be, s tartozásaikat csak a fizetési meghagyás kibocsátása után — ez kb. 3—4 héttel toldja meg az eredeti határidőt — egyenlíti ki. Ezzel tulajdonképpen nehézségeiket követelményét a partner-vállalatokra hártják át.

3.

Az átmeneti fizetésképtelenség jelensége 1968-ban viszonylag szerény méreteiben mutatkozott; elindult néhány felelőtlenül gazdálkodó vállalatól s minden intézkedés ellenére vállalatról vállalatra, sőt évről évre továbbgyűrűzött. A fizetési fegyelem megszilárdítása érdekében került sor a már említett perenkívüli eljárás bevezetésére, a késedelmi kamat 10 százalékról 15 százalékra való felemelésére, a határidőre történő fizetés különböző biztosítékainak — fedezetigazolás, bankgarancia, kezességvállalás — meghonosítására. A késedelmes fizetések számának és értékének növekedése azt bizonyítja, hogy ezek a rendszabályok eddig nem voltak hatásosak. Ebben minden bizonnyal annak is szerepe van, hogy a vállalati gazdálkodás pénzügyi problémái is kiéleződtek. 1968—1969-ben a késedelmes fizetések legnagyobb részében a folyó gazdálkodás — beszerzés, termelés, értékesítés — pillanatnyi zavarait tükrözték, azóta azonban a vállalati fejlesztési alapokat terhelő adósság

is megnőtt, sok vállalatnál a fejlesztéssel kapcsolatosan vállalt kötelezettségek meghaladják a felhasználható alapokat.

Hiba lenne azt állítani, hogy a fizetési fegyelem a vállalatok magánügye. Éspedig azért nem, mert a késedelmes fizetés önkényes áruhitel igénybevételét jelenti, ami nemcsak elvben sérti a bank hitelmonopóliumát, hanem a gyakorlatban is, mert a fizetés elmulasztásával kikényszerített hitel népgazdasági szinten terven felüli vásárlóerőként jelentkezik. Más kérdés, hogy a fizetések késleltetése és az átmeneti fizetésképtelenség az egyébként gondosan gazdálkodó vállalatok gazdálkodását is veszélyezteti.

4.

Több esztendő negatív tapasztalatai alapján a kérdés oly módon is felvethető: lehetséges-e egyáltalán a fizetési fegyelmet, a fizetési morált helyreállítani, megszilárdítani? Úgy véljük, van rá mód. Végső soron viszonylag kevés, úgynevezett túlköltségek vállalatot kell a józan gazdálkodás útjára terelni. Elképzelhetőnek tartjuk például az ilyen vállalatok vezetőinek felelősségrevonását a szerződéses kötelezettségek nem teljesítéséért.

Legeredményesebbnek látszik a gazdasági-pénzügyi eszközök alkalmazása. Ha például a vevő-vállalat az esedékes időpontig nem rendelkezik a fizetésről, a bank a tartozást az adós vállalat terhére meghitelez. Ebben az esetben a fizetésképtelenség továbbgyűrűző hatása mérséklődik, sőt bizonyos idő múltán teljesen megszűnik és teljes bizonyossággal kimutatható a „fertőzés” gócai. A pontos diagnózis birtokában részben a felügyeleti szerv, részben a bank feladata lenne, hogy megfontolt, a gazdasági döntések pénzügyi felelősségét, konzekvenciáit is vállaló gazdálkodásra szorítsa a túlköltségre hajlamos vállalatokat. Egyébként az a megoldási lehetőség sem hagyható figyelmen kívül, amelyet a fizetési forgalom és a fizetési módok korszerűsítése jelenthet. Erdemes ezt is mérlegelni, annál is inkább, mert a vállalatok többsége igényli és sürgeti ennek a problémának biztonságos megoldását.

Garamvölgyi István

Anyakönyvi hírek

I. KERÜLET

Házasság: Dragon Gyula és Pánya Erzsébet, Szugyiczki György és Nacsa Iлона, Siskó Sándor és Lénárt Iлона, Boldvai István és Agh Irén, Pásztor György és Rakita Agnes, Herbach Imre és Szics Katalin, Csóti István és Hadas Katalin, Bite István és Fazekas Zsuzsanna, Poller Werner Franz és Hagnál Erzsébet, Bozso András és Varga Erzsébet, Vass István és Varga Jolán, Miersch Siegfried Edgárd és Simon Erzsébet, Nagy Jenő és Szabó Kiara, Cutenkust Béla és Filep Erzsébet, Hajdú Béla és Tóth Mária, Kuczora János és Csóti-Gyapjas Mária, Juhász Előd és Mák Zsuzsanna, Heffner István és Fülöp Mária, Tömörkényi Gábor és Janniczky Éva, Nagy Zoltán és Joó Erzsébet, Bor Zsolt és Rátszer Margot, Marion, Szonóky Miklós és Anosin Gabriella, Tekulics János és Vidéki Franciszka, dr. Regdon Béla és Bokor Rozsa, Tóth Béla és Szabados Erzsébet házasságát kötötték.

Születés: Dr. Bellon Tibornak és Imre Evának Tamás, Juhász Lászlónak és Tóth Margitnak Kornélia Erika, Farkas Józsefnek és Troja Iónának Zeolit, Csontos Lászlónak és Székely Iónának Andrea, Nagy Jánosnak és Basa Anna Máriaéknak Krisztina Anna, Szegi Istvánnak és Török Jusztinának Gábor, Kiss Sándornak és Soós Éva Katalinnak Katalin Judit, Fáczer Ferencnek és Nagy Emma Máriaéknak Judit, Kovács Jánosnak és Kardos Katalinnak Noémi, Horváth Jánosnak és Bozókai Máriaéknak Ildikó, Agocs Istvánnak és Labancz Zsuzsannának Marianna, Frányó Antalnak és Sebők Matildának Ildikó Éva, Dudás Gusztávnak és Ilés Irénnek Robert, Mezei Mihálynak és Sándor Iónának Andrea Virág, Buha Istvánnak és Szabados Anikónak István Zsolt, Simon Sándornak és Mátos Piroskának Sándor, Gyarmati Györgynek és Seiben Magdolnának Magdolna, Király Károlynak és Bordás Máriaéknak Katalin, Zenei Józsefnek és Body Máriaéknak Gabriella Agnes, Balint Nándornak és Zádori Viktóriának Nándor, Scheibel Sándornak és Csurgó Anikónak Zsolt Sándor, Csikós Pálnak és Farkas Erzsébetnek Anikó, Balogh Józsefnek és Rencsár Terézének Tibor József, Szabó Andrásnak és Szógi Máriaéknak Andrea, Tóth Gyulának és Szógi Máriaéknak Árpád, Nyári Irénének és Rutai Gizellának Zsolt, Tóth Lászlónak és Szabó Zsuzsannának László, Faragó Nándornak és Szabó Katalinnak Beáta nevű gyermekük született.

Halálozás: Décker Antal Lajos, Ajtay Jánosné Bella Emma, Lugosi József, Komáromy László, Rébi Ferenc, Börcsök Imre, Ottlik István, Béke Sándor Pál, Tóth Sándorné Korényi Etelka, Novakov Pál, Surinya Zsuzsanna, Márton Pálné Fazekas Rozália, dr. Mihálik Dezsőné Bánki Laura, Bozso Lajos, Juhász Istvánné Gonda Eszter, dr. Móczis Béla László, Góri Antalné Madarász Teréz, Takács Ferenc, Ordög Andrásné Szűcs Julianna, Kolompár Iлона meghalt.

II. KERÜLET

Házasság: Blahuz László és Veres Anna, Tóth József és Lakatos Éva, Gordos Gyula és Orbán Erzsébet, Lévai Imre István és Stevanov Erzsébet, Fehér József Sándor és Szóke

Katalin, Gárgyán József és Radák Erzsébet Margit, Turi Sándor és Magyarai Márta Iлона, Gyulai Árpád és Törköly Katalin, Keresztes Zoltán és Söthli Mária, Balázs János és Vajda Julianna, Dávid János László és Szűcs Róza, Nyári József és Molnár Julianna Erzsébet, Pópty Ferenc és Fodor Klára, Papdi József Sándor és Veres Emma Zsuzsanna, Nacsa László Antal és dr. Tasnádi Enikő Éva házasságát kötötték.

Halálozás: Dankó Gyuláné Pillik Margit, Csányi Sándor, Sebők Szilveszter, Csikós Sándorné Gyevi Lída, Bódi Imréné Csányi Iлона meghalt.

III. KERÜLET

Házasság: Német Ferenc és Demus Magdolna, Sárszegi István György és Bordós Éva,

Vass István és Kocsis Ildikó Iлона házasságát kötötték.

Születés: Molnár Józsefnek és Hevesi Julianna Máriaéknak Ibolya Julianna, Veszprémi Gyulának és Keller Juliannának Gyula Csaba, dr. Juhász Miklós és László Erzsébetnek Imola Eszter, Horváth Istvánnak és Méreg Klárának Klára, Hegedus Istvánnak és Csapó Erika Teréziának Tamás, Csizsár Imrénének és Csizsár Iónának István, Fodor Lászlónak és Mérges Hajnalának László Tamás, Lázár Jánosnak és Budai Emiliának Gábor Tamás, Nyári Imre Ferencnek és Szabó Anna Jolánnak Veronika, Licsák Istvánnak és Mikolcszki Etelkának István, Deák Sándornak és Juhász Erzsébetnek Edit, Szógi Józsefnek és Kása Erzsébet Iónának Zsolt József, Széll Jenő Józsefnek és Veszélinov Emiliának Olga nevű gyermekük született.

Halálozás: Csányi Jánosné Bozókai Eszter, Dinnyés Lászlóné Kocsis Julianna, Zsolnai Imre, Szógi Vince, Matyi Rozália, Kocsis Istvánné Magán Laura, Kovács Szilveszterné Kása Erzsébet, Rozsi István, Balogh Julianna, Horváth Béla, Hegykői Györgyné Vincze Julianna meghalt.

BERCELI A. KÁROLY

Hullámsír

23.

Persze, őt is, mint mindenkit, aki kellestlenül fogadta a szabadságnak egyre korlátozottabb értelmezését, mely a dualisztikus helyzetnek Ausztria fölényénél fogva természetes követelménye lett, a 48-as eszmék foglalkoztatták, s az volt a legfőbb álma, hogy ezt az alig egy esztendőig tartó emberfeletti küzdelmet rendkívüli kompozícióban örökítse meg. A szabadságharc apoteozisa képzett meg előtte sok-sok változatban, s ő gyúrta az agyagot, melyet maga ázott ki a Sárján, s egyre merészebb, gazdagabb formák, alakok, figurák születtek mintázói keze és kése nyomán. Végre az egyiknél megállapodott. Nem a szabadságharc diadalmas, de rövid hónapjait kívánta formába önteni, hanem az elbukás fájdalomát és nemzeti szerencsétlenségét. Ebben annyi drámai erő volt, s oly ellenállhatatlan belső tartalommal sugallta egy tragédia zárojelentét, Világost, s az utána következő rémuralmat, hogy aki megnézte, megrendülten állt előtte, átölelte az ifjú művészt, s különös módon nem lesújtva távozott a műteremzöl, hanem azzal a konok szándékkal, hogy ebbe nem lehet beletörődni, a harcot folytatni kell.

A kis, zömök Kajári már hónapok óta csak ezen dolgozott, ott állt előtte vas- és drótvázán a hatalmas agyagtömeg alakuló formáival, s ő mindig tudott rajta változtatni, módosítani, hogy hatása még döbbenetesebb, szívemarkolóbb legyen. Zsótér szentül fogadta, de mások is kezűbe adták, hogy ezt a művet, ha elkészül, bronzba öntetik ki a saját költségükön, s felállítatják a Széchenyi-téren. A fiatal szobrász így boldog

volt, s valami szerény, kedves, nem bántó önbizalom áradt mosolygós ábrázatáról.

— Jó, hogy itt vagy végre — kiáltott föl Vass Pali, mikor meglátta Gábort, amint közeledik feléjük. — Úlj le, az isten szerelméért, s beszélj a mi megvidított folyónkról, mely már megint fenyegetőzik.

Gábor sorra kezelt velük, aztán leült. A pincér hozta a bort, és töltött valamennyiüknek. — Hát igen, fiúk — mondta kissé kesernyésen —, azt hiszem a baj elkerülhetetlen... Ha csak... — S tenyerét tanácsstalanul szétárta. — Többek között én is azért maradtam itt s nem utaztam vissza Pestre — hiszen vizsga előtt állok —, mert rossz előérzetem van... — Azt már nem árulta el, bár Pintér Pista tudott róla, hogy a szomszédban lakó Etelka iránti fokozódó vonzalma is marasztalja őt, nem beszélve családi gondjairól, melyeknek legfőbb terhe mégis apja rohamos sorvadása s a halál bekövetkezésének közeli lehetősége. De ezeket itt elhallgatta s csak a Tisza szokatlan viselkedését magyarázgatta meglehetősen szakszerűséggel, hiszen mint felsővárosi ifjú, a folyónak alapos ismerője volt.

Jó már kissé ittasan, unottan legyintett. — Mindig csak rémisztgették bennünket, aztán a végén mégis megüsszük a bajt. Bár én már nem törődöm vele. Kimegyek Szatymazra és kész. Oda aligha jöl utánam a víz.

Aztán megint jót kortyintott s a mindenből kiábrándult emberek hangján üresen nevetett. Inye s romló, feketülő fogai minduntalan kibukkantak megnyílt ajkai közül.

— Oda nem, talán — töpekedett Gábor —, de hát a város! Hiszen itt a házak túlnyomó többségében vert falúak vagy vályogból vannak. Ezeknek nincs ellenállásuk.

— Sokszor összeomlott egy-kettő, aztán egy hónap múlva újra felépítették őket s éppen azért, mert vályogból vannak — vonogatta vállát a festő, akit semmivel sem lehetett már fölráznia letargiájából.

— Ne beszélj így, Feri — intette le türel-

metlenül Vass Pali —, azokban a házakban emberek élnek s ott van minden vagyontárgyuk. Némelyiket több generáció szorgalma hordta össze.

De Jóó ettől sem tért magához, vállat vont, ivott s egy notát kezdett dudálni.

Vasst bosszantotta ez a határtalan közöny, már csak azért is, mert tudta, hogy a festő nem volt ilyen, s csak néhány éve játssza meg ezt a magára erőltetett s most már, úgy látszik, természetévé váló cinikus szerepet.

— Persze, katasztrófa esetén — jelentette ki élesen Vass — a te Kiss-utcai műtermedet is elnyelné az ár...

Jóó fölkapagott.

— Adná az ég! Legalább eláznának a műveim, hiszen a kutyának se kellenek már.

A kis Kajári riadtan pillantott föl.

— S az én szobrom? Az is agyagból van.

Jóó atyailag veregette meg a fiú vállát.

— No, azért valóban kár lenne. De hát ez csak rémhír. Ne új fel az ilyen szöbészdednek.

— Már ne haragudj, Feri bátyám — szólalt meg végre a zárkózott Pintér Pista is —, a mi halászaink és hajóslegényeink nem nyúlszívűek, s ha egyszer ezek is azt mondják, hogy ilyen még nem volt, mert ha a víz túl derekán naponta árad pár hüvelyknyit s már most elér a 18 lábat, akkor ezt nem lehet fásult nem-törődomséggel elútni.

Jóó kötekedő kedvében volt és nem hagyta magát.

— És ha elpusztul az egész város? Olyan nagy kár ezért a sárfészekért? Nekem nem nagyon fájna a szívem érte. Lehet, hogy rendes emberek is bűnhődnek, de meglakolna néhány ostoba fickó is, akik csak addig támogatják a művészt, amíg sikerei vannak, s ha megtorpan, akkor veszni hagyják. Igen, veszni hagyják — ordította keserűen, s akkorát csapott az asztalra az öklével, hogy a poharak táncolni kezdtek. — S ezek vannak többségben.

(Folytatjuk.)